

Politiikan kettu, leijona, siili ja susi

Viime aikoina olen ollut poikkeuksellisen kiinnostunut politiikan eläinhahmoista. Tunnettua on, kuinka aatehistorioitsija ja politiikan tutkija Isaiah Berlin jakoi ihmiset kettuihin ja siileihin. Runoilija Arkhilokhokseen perustuen kettu tietää monta asiaa, mutta siili tietää yhden suuren asian.

Huomattavasti tutumpi on Machiavellin kettu ja leijona eli ominaisuudet, joita ruhtinas tarvitsee menestyäkseen. Harvemmin muistetaan, että kuvioon liittyy myös kolmas petoeläin: ”Koska leijona ei tunnista ansoja eikä kettu pysty pakenemaan sutta, on ruhtinaan oltava kettu välttääkseen ansat ja leijona pelottaakseen suden tiehensä”. Tätä maailmankuvaa on sanottu milloin realismiksi, milloin inhorealismiksi. Myös *Ruhtinaan* kyseinen alaluku on paljon puhuva: ”Kuinka sidottu ruhtinas on antamiinsa lupauksiin”.

Viime viikkoina on paljon arvuuteltu Venäjän presidentin Vladimir Putinin tavoitteita Ukrainassa kuin myös mahdollisesti laajemmin Euroopassa. Presidentille on helppo asetella suden osaa, mutta on hänessä sodan myötä ollut myös sekä ansoja tunnistamatonta leijonaa että ennen kaikkea siilin yhtä suurta asiaa. Siinä missä Yhdysvaltain presidentti ajattelee jo seuraajaansa, on hyvin mahdollista, että Venäjän johtaja maalaa satojen vuosien perspektiivillä. Helmikuisen ”kansantasavaltojen” tunnustamisen yhteydessä ilmaistu tulkinta kommunismista vapautumisesta viittaa tulevaan, jota on tulkittu menneellä eli jonkinlaisella paluulla ennen Neuvostoliittoa.

Historiapoliitiikka (vrt. *Kosmopolis* 3/19) on kokenut oikeutetun renessanssin: sen sijaan, että tuomitsisimme presidentin käsitykset jotenkin ”vääriksi” tai ”valheellisiksi”, on parempi tutkia poliittista ajattelua tai hänen operationaalista koodiaan. Olemme oikeastaan fiksautuneet liiaksi teorioihin selittäjinä, kun pitäisi keskittyä poliittiseen ajatteluun. Realismi, liberaali internationalismi tai miksei myös geopolitiikka ovat nekin konstruktioita ja ajattelumalleja, jotka sen sijaan että selittäisivät yksin kokonaan jotakin, menevät lomittain ja limittäin. Sinänsä Putin ei ole ensimmäinen historian käyttäjä vaan poliitikko, jolle ajatus mahdollisuudesta vaikuttaa historian kulkuun on keskeinen muuttuja. Hänelle Neuvostoliiton hajoaminen oli viime vuosisadan suurin *geopoliittinen* katastrofi – on virhe unohtaa sana geopolitiikka tässä yhteydessä. Putin ei tosin ole yksin katastrofinsa kanssa: joku Serbia, Armenia ja Unkari – tai miksei myös Suomi ja Karjala – ovat malliesimerkkejä siitä, kuinka kulttuuriset tai suorastaan ”pyhät paikat” ovat jääneet rajojen taakse.

Timothy Snyder on arvioinut Venäjän politiikkaa ”ikuisuuspolitiikaksi”, jossa, toisin kuin läntisessä ”välttämättömyyspolitiikassa”, asiat ovat tuomittuja toistumaan. Yhdistämällä uskontoa ”ikuisuuteen” maalle on luotu uusvanha ideologia, jossa valtio ja venäläiset nähdään uhreina ja saarrettuina: on toki totta, että Puolan käytävän kautta viholliset ovat aiemminkin tunkeutuneet valtion sydänmaille. Silti tässä ei välttämättä merkitse uhkan todellisuus tai oikeassa tai väärässä oleminen vaan meikäläisittäin tuttu hokema ”näin nämä asiat koetaan”.

Ammattikommentaattorit ovat vaatineet pitämään nyt katseen tiukasti tuulilasissa peräpeiliin vilkuilematta. Silti Richard Sakwan kirja *Taistelu Ukrainasta* (2016) on terveellinen muistutus siitä, että kriisien aikoina yleistyvien historiallisten analogioiden sijaan voitaisiin

selvemmin vedota myös lähihistoriaan. Tai onko niin, ettei uusinta, siis 2000-luvun, historiaa vielä edes tunneta riittävästi, jotta sitä voitaisiin arvioida? Äärimmilleen maksimin vei Kiinan pääministeri Zhou Enlai, joka Nixonin kysymykseen Ranskan vallankumouksen merkityksestä arvioi sen olevan vielä liian lähellä.

Sakwa toteaa kirjansa olevan teos menetetyistä mahdollisuuksista. Niistä tärkein on ollut lännessä hymähdely ajatus Suur-Euroopasta Lissabonista Vladivostokiin. Tämän pääministeri Medvedev toi esiin vielä Berliinissä kesäkuussa 2008 – vain viikkoja Naton Bukarestin kokouksen *jälkeen* ja vain viikkoja *ennen* viiden päivän sotaa Georgiassa. Sakwan huomiot on helppo leimata edellä mainituiksi peräpeiliin vilkuiluksi, mutta maltillinen kuljettaja muistaa seurata myös takaa tulevaa liikennettä. Ei voi olla niin, että kollektiivisen muistin tavoin kaikkea tarkastellaan nyt vain 24.2. tirkistysaukosta: historian tutkimuksen ensimmäinen tehtävä on asettaa lausunnot, tekemiset ja myös ne kuuluisat solmioiden suositukset konteksteihinsa.

Sakwan teesin mukaan kylmän sodan jälkeen toteutettiin epäsymmetrinen rauha, jossa symmetrisen turvallisuuspoliittisen järjestelmän luominen epäonnistui. Kuvailtu ”Suur-Eurooppa” olisi moninapainen, Ankara ja Moskova mukaan luettuina, ja siten erilainen Brysselin sisäkkäisille kehille. Onkin suorastaan sykähdyttävää huomata, kuinka George Orwellin aikanaan kirjassa *1984* esittämä fiktiivinen Euraasia on brexitin jälkeen suorastaan yksi yhteen tuon Suur-Euroopan kanssa.¹ Samalla tuo visio on nyt suunnilleen yhtä kaukana kuin rajaton maailma: Venäjä on sellaisella korpivaelluksella, että se kestää vuosikymmeniä. Se ei silti poista sitä tosiasiaa, että myös tulevaisuudessa Suomi elää jonkinlaisen karhun naapurina.

Toinen ajan merkki on Suomessa vähälle huomiolle jäänyt kirja *Identiteetti: Arvostuksen vaatimus ja kaunan politiikka* (2020). Siinä Francis Fukuyama erottelee tasaveroisen tunnustuksen vaatimuksen (*Isothymia*) pyrkimyksestä ylivertauuteen (*Megalothymia*) ja puhuu identiteetistä nimenomaan tunnustamisena. Ikään kuin tasaveroinen tunnustaminen ja ylivertauus näyttäisivät jatkuvasti menevän sekaisin. Ehkä siinä kuten edellä mainitussa Suur-Euroopan ideassa olisi ainesta myös monelle rauhantutkijalle, jotka viimeisen kuukauden aikana ovat kommentissaan olleet poikkeuksellisen hiljaa. Kun aseet puhuvat, sotilaat kommentoivat, mutta pelkästään median valintoja tai militarismin lisääntymistä tästä hiljaisuudesta ei voi syyttää. *Hic Rhodus, hic salta!*

Onko jopa niin, että TAPRI voisi jättää nimestään pois konfliktitutkimuksen, joka puuttuu jo nyt sen englanninkielisestä nimestä? Epäilemättä sota hämmentää tutkijoita, mutta Suomen rauhantutkimusyhdistyksen julkaisemassa *Kosmopoliksessa* konfliktien tarkastelu joka tapauksessa kannattaa säilyttää myös tulevaisuudessa. Lehti perustuu kolmelle pilarille: rauhan- ja konfliktitutkimus sekä maailmanpolitiikka ja tavoittaa siten myös yhdistystä laajemman lukijakunnan.

Katse on pian siirrettävä myös Putinin jälkeiseen aikaan, joka kannatuksesta huolimatta voi sekin olla yllättävän lähellä. Tämän kirjoittajalle tulee mieleen Markku Lahtelan kirja *Hallitsija* (1980), jossa valtansa menettänyt diktaattori käy yksinpuhelua, tai vähintäänkin

1 Wikipedia (2022): Nineteen Eighty-Four. https://en.wikipedia.org/wiki/Nineteen_Eighty-Four#/media/File:1984_fictious_world_map_superstates_and_disputed_areas.png, 31.3.2022.

filmipätkä yksityishenkilö Vilhelmistä hakkaamassa halkoja Hollannin maanpakolaisuudessa – jo eleenä presidentin omaisuus voitaisiin luovuttaa Ukrainan jälleenrakennusrahaan. Mikäli bruttaalin hyökkäyssodan aloittaja välttää rikustuomioistuimen, historian tuomio lienee selvä. Enemmän harmittaa monen venäläisen puolesta: toivoa sopii, että erikoisoperaation tukemisen sijaan sodasta seuraa joskus vastaava tilinteko, jota Saksa on tehnyt vuosikymmenet.

Toisaalta olisi kiinnostavaa keskustella enemmän eurooppalaisten ohittamasta Saknan teesistä, kuinka ylimielinen länsi toi etupiiripolitiikan, kun se ”pakotti” EU:n itäiset maat kumppanuusohjelmalla valitsemaan EU:n ja Venäjän väliltä. Yleensä näihin syytöksiin vastataan kumppanuusmaiden omalla identifiointimishalulla, mutta ehkä tässä olisi sijaa myös itsekritiikille. Ei voi olla niin, että toista osapuolta tarkastellaan kaksoismitalla valtapyyteiden tai eristämisen ja toista demokratian edistämisen kannalta. Vaikka sääntöperäistä maailmanjärjestystä on puolustettava, samalla on pidettävä mielessä se, että sääntöjä tulkitaan hyvin eri tavoin maailmankuvista ja historiakäsityksistä puhumattakaan.

Naton 2000-luvulla tapahtuneen laajenemisen jälkeen on arvuuteltu myös sitä, mitä Yhdysvaltojen ja Venäjän välillä aikanaan sovittiin ja mitä luultiin sovittun. Vähemmän tunnettua on, että esimerkiksi Unkarissa ulkoministeri Gyula Horn lausui ääneen jo vähän ennen Moskovan tapaamista, että tulevaisuudessa Unkari voi olla Naton jäsen. Helmikuun 23. päivänä 1990 Yhdysvaltain ulkoministeri James Baker tapasi Mihail Gorbatšovin Moskovassa, jossa he suusanallisesti sopivat yhdistyneen Saksan Nato-jäsenyydestä, mutta ei laajentumisesta idemmäksi: varsinainen laajenemisprosessi alkoi Jeltsinin voitettua Venäjän presidentinvaalit vuonna 1996. Tämän Suomessa hyvin tunnetun ”Venäjä ensin”-version vastapainoksi Václav Havelin elämäkerrassa presidentin avustaja Michael Zantovsky antoi laajenemisesta varsin erilaisen kuvan. Siinä sankareita olivat Václav Havel ja Lech Wałęsa: he onnistuivat taivuttelemaan Bill Clintonin Washingtonin-vierailullaan huhtikuussa 1993, ja ilman heitä oli ”vaikea kuvitella, että Naton laajenemisesta olisi tullut mitään”. Clintonille Praha 1994 merkitsi uuden strategian valintaa, jossa kyse ei ollut enää siitä ottaako Nato uusia jäseniä vaan milloin ja miten se tapahtuu.

Naton etuja ja haittoja punnitessa vähälle ovat jääneet vapaamatkustajat. Vielä jokunen vuosi sitten vain viisi maata käytti puolustukseen suositellut kaksi prosenttia kansantuotteesta: USA, Kreikka, Viro, Puola ja Britannia. Sen sijaan Venäjän väite laajenemisjärjestyksestä ei pidä paikkaansa: 2000-luvulla EU:hun on tultu Naton kautta eikä päinvastoin. Natossa on 30 jäsentä ja myös sellaisia vähemmän tunnettuja kuin Albania, Montenegro ja Pohjois-Makedonia – Balkanilta vain Serbia, Bosnia ja Kosovo eivät ole mukana. Myös Ukrainan tukijoilla on syytä itsekritiikkiin eikä vain 2008 onnettomien Bukarestin lupauksen takia. Ukrainan kansalaisten ja presidentin erinomaisesta urheudesta huolimatta maa ei Democracy Indexin mittauksissa ole paljoakaan edennyt sitten vuoden 2010 – sodalla on tuki merkitystä, mutta esimerkiksi korruption osalta tilanne on Euroopan toiseksi heikoin, eikä ero Venäjään ole olennaisesti parempi.

Historiapolitiikassa Ukrainalla olisi myös vielä tekemistä, asia, joka vähitellen alkoi avautua tämän kirjoittajalle aikanaan Kiovan konferenssissa². Maidanin jälkeisiä ”dekommunisointilakeja” on myös laajasti arvosteltu lännessä, kuten Richard Sakwa kirjoittaa edellä mainitussa teoksessaan. Nähdäkseni Maidanin kumoukseen sekoittuneiden oikeistoradikaalien ohella juuri toisen maailmansodan kollaboraattoreiden rehabilitoinnit kadunnimiseen ovat perusteina venäläisten kovin summittaisille yleistyksille ukrainalaisista ”fasisteina”. Tasapuolisuuden nimissä on mainittava Venäjän omat hiljattaiset toimet kriittisen historiantutkimuksen hankaloittamiseksi: taannoinen Memorialin kieltäminen ja muutama viikko sitten vahvistettu laki, jolla natsien ja Neuvostoliiton rinnastaminen tai neuvostokansan roolin kiistäminen fasismiin kukistamisessa voivat tuoda sakkoa tai vankeutta³. Historian sementoiminen laiksi ei voi olla ratkaisu – asia, jota olen itsekin Historioitsijat ilman rajoja -yhdistyksen hallituksessa pyrkinyt edistämään.

Sodan symboleista Putinin nyt käyttöön ottama ”Z” merkitsi aikanaan Kreikan sotilasjuntan kieltämää merkkiä, jolla muistutettiin vastarinnasta eli murhatun liberaalipoliitikon perinteen elämisestä.⁴ Oli vanha merkitys nyt hyökkääjän tiedossa tai ei, symboleilla ja kielellä on väliä, sillä Aiskhyloksen mukaan sodassa totuus on ensimmäinen uhri. Tähän kiinalainen Sunzi vastaisi, että paras sota voitetaan ilman taistelua: petkuttaminen ja harhautus kuuluvat olennaisina osina sodankäyntiin. Uutta jos sitäkään on ollut informaatio sodan julkisuus, *hearts and minds* eli avoin mielipiteen muokkaus. Ainakin Venäjällä valtiollinen ”informaatiovaikuttaminen” näyttää tuottavan myös tuloksia: Platonin luolavertaus elää, ja sen ajankohtaisuutta voi omalla kohdalla pohtia itse kukin. On myös keskusteltu, saiko Yhdysvallat siirrettyä Venäjän hyökkäystä julkistamalla sille erilaisia määräaikoja.

Mutta palataan vielä hetkeksi politiikan eläinhahmoihin: Tunnetusti myös Aristoteleen ihminen *zoon politikon* oli eläin, poliittinen sellainen. Kansanviisaudessa karhua ei saanut manata esiin kutsumalla sitä nimeltä, ja jatkuva sudesta varoittaminen johti huomion herpaantumiseen. Symbolina karhu liittyy paitsi Venäjään myös Puolaan ja on Suomen kansalliseläin. Suomen leijonan alkuperäksi on puolestaan arvioitu Juhana III aikaista Kustaa Vaasan muistomerkkiä Uppsalan tuomiokirkossa. Silläkin on sotainen historiansa tuolloin meneillään olleessa pitkässä vihassa Venäjää vastaan: vaakunan kruunupäinen leijona polkee Venäjän sapelia. Tosiaan nykyisin rajumpi on ajan riento, eli kuka muistaa enää tasavallan presidentin taannoisia onnitteluja: ”Leijona kesytti karhun”?

Eläinhahmoilla on tekemistä myös nationalismin kanssa. Alan 1700-luvulta peräisin oleva klassikko on tuntemattoman itävaltalaisen maalaus *Völkertafel*, joka henkilöi eurooppalaiset kansat näiden ominaisuuksien perusteella. Hahmot tosin poikkeavat nykyisistä: venäläisen vastine oli aasi, saksalaisen leijona, puolalaisen jo aiemmin mainittu karhu, unkarilaisen

2 Nyssönen, Heino (2012): ”Remembering the Winter War in Finland”. Teoksessa: *Collaboration between the Soviet Union and Germany in the interwar period and during WWII: Causes and Consequences* [Співпраця СРСР і Німеччини у міжвоєнний період та під час Другої світової війни: причини та наслідки]. Kiova: NaUKMA, Agrar Media Group.

3 Hirsch, Francine (2022): ”Putin’s memory laws set the stage for his war in Ukraine”. *Lawfare*, 28(2). <https://www.lawfareblog.com/putins-memory-laws-set-stage-his-war-ukraine>, 31.3.2022.

4 King, Susan (2009): ”Costa-Gavras’ politically charged ‘Z’”. *Los Angeles Times*, 3.4.2009. <https://web.archive.org/web/20150610035756/http://articles.latimes.com/2009/apr/03/entertainment/et-costa3>, 31.3.2022.

susi, ruotsalaisen härkä ja englantilaisen hevonen. Joku voisi tosin sinänsä ihmetellä, miksi valtioiden symbolit ovat järjestään petoeläimiä ja niissäkin lähinnä karhuja, leijonia tai kotkia – joskus jopa kaksipäisiä, mutta harvoin lemmikkejä eikä juuri koskaan mitään käärmeitä tai skorpioneja.

Vaikka tämän *Kosmopoliksen* numeron rakenne on lyöty lukkoon ennen Ukrainan sodan laajenemista, teemojen ajankohtaisuus nousee silti esiin. Muutamassa viikossa Ukrainasta on paennut jo lähes kolme kertaa enemmän ihmisiä kuin koko vuoden 2015 turvapaikkakriisissä yhteensä. Tätäkin huomattavasti suurempi uhka ovat ilmastopakolaiset, joiden määrä ylittää vielä nykyiset kriisit. Maija Airoksen artikkelista käy ilmi, että määrä voi olla 200 miljoonasta yhteen miljardiin. Siitä huolimatta Yhdistyneet kansakunnat ei toistaiseksi sisällyttä ilmastomuutosta pakolaisten oikeusasemaa koskevaan vuoden 1951 yleissopimukseen. Se ei takaa suojelua ilmastomuutoksen takia kodeistaan paenneille, koska kansainvälisissä sopimuksissa ilmastopakolaisuutta ei tunnusteta pakolaisuudeksi. Airoksen tutkimustulokset kertovat, että valtioiden mielestä ilmastomuutoksen sisällyttäminen pakolaissopimukseen ei palvelisi ilmastopakolaisten etua. Sen sijaan valtiot kannattavat ilmastomuutoksen ennaltaehkäisyä, alueellisten sopimusten hyödyntämistä ja ilmastopakolaisille räätälöityjen suojeluvälineiden kehittämistä.

Jyrki Käkösen katsausartikkeli käsittelee kansainvälisiä esivaltiollisia suhteita kahden suomalaisen klassikon Rudof Holstin ja Ragnar Numelinin tutkimusten valossa. Erityinen mielenkiinto kohdistuu perimmäiseen ja jälleen ajankohtaiseen kysymykseen: onko niin kutsuttu luonnontila, perinteisten tai esihistoriallisten yhteisöjen keskinäisissä suhteissa sama kuin anarkia eli kaikkien sota kaikkia vastaan? Holstin ja Numelinin tutkimukset eivät tue tällaista ajatusta, vaan pikemminkin perinteiset yhteisöt pyrkivät säilyttämään rauhanomaiset keskinäiset suhteet. Erityisen ajankohtaisiksi tutkimusten tulokset tekee Ukrainan ohella jo se, että Maija Airoksen artikkelissaan mainitsema ilmastomuutos on sidoksissa ihmisten elinympäristöön. Se pakottaa ihmisyyhteisöjä muuttamaan politiikkaansa yhtenäisvaltioiden valvottujen ja vartioitujen rajojen maailmassa.

Outi Helin ja Katri Pynnöniemi kirjoittavat koronapandemian myötä käyttöön otetusta kansalaisten elämää rajoittavista määräyksistä, joita käytetään pandemian leviämisen ehkäisemiseksi. Tutkijat tarjoavat katsauksen viimeaikaiseen tutkimukseen, joka koskee uusien teknologioiden vaikutuksia autoritaaristen maiden resilienssiin. Aikaisempi tutkimus on pyrkinyt mallintamaan erilaisia vaikutuspolkuja ja siitä käy myös ilmi autoritaaristen maiden pyrkimys toteuttaa ennakoivaa verkkovalvontaa. Valvonnassa on hyödynnetty teknologiasovelluksia kuten QR-kulkulupia sekä puhelintietoihin ja sijaintiin perustuvaa seurantaa. Artikkelin lopuksi kirjoittajat tarkastelevat muutamia politiikkaohjelmia, joiden avulla Venäjä kehittää muun muassa verkkovalvontaa.

Keskusteluosuudessa Heikki Patomäki ja Tuomas Forsberg käyvät herrasmiesdialogia siitä, olisiko Ukrainan sota ollut vältettävissä. Vuorotellen toteutetuissa keskustelunavauksissa he arvioivat historian solmukohtia jossittelun eli kontrafaktuaalien ja kontrastiivisuuden näkökulmasta. Ajanjakso on laaja 1990-luvulta aina nykyhetkeen saakka – lopuksi tutkijat pohtivat hieman myös tulevaisuuden vaihtoehtoja. Systemaattisena metodina kontrafaktuaalisuus on

vaativaa, ja tässä kysymys on enemmän erilaisten vaihtoehtojen esittelystä. Minskin sopimuksen toimeenpano olisi todennäköisesti estänyt sodan, mutta muuten näkemykset eroavat erityisesti lännen politiikan toisin toimimisen mahdollisuuksista: Forsberg pitää mahdollisuuksia ja seurauksia pienempinä kuin Patomäki. Erot johtuvat sekä evidenssistä että tavoista asettaa kontrasteja, mutta myös teoreettisista sitoumuksista, jotka koskevat valtioiden luonnetta tai poliittista taloutta.

Marko Lehti pohtii, mitä annettavaa rauhantutkimuksella on totaalisen sodan kauhujen palattua Eurooppaan. Vaikka rauhantutkijat eivät ehkä pysty sen paremmin tarjoamaan ulospääsyä sodasta kuin muutkaan, tehtävä on tuoda ainakin visio rauhasta ja velvoite esittää vaikeita moraaliseettisiä kysymyksiä, vaikka niihin ei olisi vastausta. Hieman yleistäen näyttää siltä, että rauhantutkimus on sulkeistanut kiinnostuksensa ulkopuolelle geopolitiikan, normatiivisten kamppailujen paluun ja noiden kamppailujen ulottumisen kaikkialle. Samaten nyt meneillään oleva sota avaa näkökulmia myös aiempiin turvapaikkakriiseihin. Heino Nyyssönen tarkastelee jälkikirjoituksessaan sekä eurooppalaista turvapaikkapolitiikkaa että Suomen tilannetta sekä vuonna 2015 että nyt – myös EU:ssa on ehtinyt tapahtua paljon näiden kahden välillä. Ukrainan kriisi saa otaksumaan, että turvapaikkaprosessi ja väliaikainen suojeleminen on tulevaisuudessa eroteltava toisistaan entistä paremmin.

Kosmopoliksen numero sisältää myös arviot kahdesta suorastaan tiiliskivimäisestä tietokirjasta. Ensiksi Jussi Metsälä tarkastelee Yhdysvaltoja eli valtiota, johon kohdistuu nykyisin niin rajatonta ihailua kuin suoranaista vihaakin. Yhdysvaltojen vaikutus nykymaailmassa on yksinkertaisesti siinä määrin voimakas – niin poliittisesti, kulttuurisesti kuin taloudellisesti – että sen välttäminen on erittäin vaikeaa, ellei mahdotonta. Markku Henrikssonin *Tähtitilipun maa – Yhdysvaltain alueen historia* (2021) on sekin erittäin ajankohtainen, ja sen avulla on helppo laajentaa ja syventää arkipäiväisen yksinkertaista käsitystä Yhdysvalloista. Sen sijaan Paula Ylénin tiiliskiveen *Maailman tila ja kehitysnäkymät: Kohti uutta, kestävämpää maailmanjärjestystä?* (2021) on yhden maan asemesta paketoitu koko maailma. Aaro Tarvaisen ja Aini Laakson laatimassa arviossa globaalikansalaisuus on visio synkälle kehitysnäkemälle, johon maailmantila on johtamassa. Teoksen laajuus kyseenalaistaa monille luonnollisen näkemyksen siitä, että demokraattinen parlamentarismi ja liberaalit arvot ovat itseoikeutettuja. Poliittinen väkivalta, autoritarismin yleisyys ja kansainvälisen politiikan konfliktit vahvistavat ajatusta, että edustuksellinen demokratia ja parlamentaariset hallintojärjestelmät ovat globaalisti enemmän poikkeus kuin sääntö.

Tällä kertaa pääkirjoitus loppuu ikävän ajankohtaiseen viisauteen, jonka murreilmaisuus antaa ainakin tämän kirjoittajalle jäädä vain harjoitteluasteelle:

*Kyl mää sen tunnusta et sota on paljast pabantekko, molemin puali, alkakko sen sit kuka hyvääs.
Siit joutu ain kärsimä semmosekkin ku ei ol kenellekkän paha tehny.*

Turussa 31.3.2022

Heino Nyyssönen